

راهنمای خواندن و فعالیت‌های کتاب

آبی کوچولو

آبی کوچولو

نویسنده: گی چپمن

برگردان: مهشید مجتهدزاده

ویراستار: بیوک ملکی

ناشر: امیر کبیر

گروه سنی: ۷ سال به بالا

خلاصه داستان

آبی کوچولو گم شده است. پسری به نام ویل او را در جنگل پیدا می‌کند. آبی کوچولو در طول راه نشانه‌هایی از خانه‌اش می‌دهد. خانه‌ی او در کوهستان است با پلکانی چوبی و یک پل چوبی روی رودخانه‌ای که زیر درختان بید جریان دارد، و درختانی با سیب‌هایی به اندازه‌ی یک توپ، یک باغ، یک قصر و پرندگان و پدر که همه به رنگ آبی توصیف می‌شوند.

خانه‌ی او شباهت‌هایی هم با خانه‌ی ویل دارد، اما آن‌ها از پیدا کردن خانه‌ی آبی کوچولو ناامید می‌شوند. ویل آبی کوچولو را به خانه‌اش دعوت می‌کند. مادر بزرگ از این که آبی کوچولو پیدا شده خوشحال می‌شود. می‌دانید چرا؟ آخر او تکه‌ی گمشده‌ی یک بشقاب چینی به رنگ‌های آبی و سفید بود که چند وقت پیش شکسته بود. مادر بزرگ، آبی کوچولو را به بشقاب چینی می‌چسباند. ویل خوشحال است چون دیگر آبی کوچولو صحیح و سالم در خانه‌اش است.

توضیحات بیشتر

آبی کوچولو، یک کتاب تصویری است. کتاب‌های تصویری کتاب‌هایی هستند که متن و تصویر، هر دو در آفرینش داستان نقش دارند.

نویسنده و تصویرگر در این کتاب با ظرافت و دیدگاهی هنرمندانه به موضوع سنت و جایگاه آثار تاریخی در زندگی انسان امروزی می‌پردازد. در این کتاب اشیای تاریخی جان می‌گیرند و جزیی از زندگی کودک می‌شوند. اشیای به‌جامانده از گذشتگان آثار و شواهد تاریخی‌اند که در مجموع به آن‌ها میراث فرهنگی گفته می‌شود.

میراث فرهنگی ارثیه‌ای است که از دوران گذشته به انسان‌ها رسیده است و در زمان حال جریان دارد. میراث فرهنگی هر کشور شناسنامه‌ی آن کشور است. اگر در هر جامعه‌ای حفاظت از این میراث گران‌بها از کودکی آموزش داده شود، همه‌ی مردم خود را در حفاظت از آن مسئول خواهند دانست.

نویسنده و تصویرگر آبی کوچولو، گی چپمن، بیش از این که نویسنده باشد یک نقاش و تصویرگر است. او زاده‌شده در استرالیا و دارای مدرک دکترا در رشته‌ی هنر معاصر است. پدر چپمن زمین‌شناس بود. هنگامی که گی کوچک بود پدرش او و دیگر فرزندان را به طبیعت می‌برد و آن‌ها را تشویق می‌کرد تا سنگ‌های مختلف را در طبیعت پیدا کنند.

این تجربه‌های کودکی، سبب شد تا چپمن در آثارش نگاه ویژه‌ای به طبیعت داشته باشد. از آن‌جا که چپمن پدرش را در بسیاری از سفرهای اکتشافی همراهی کرده، با روش جست‌وجو و مشاهده‌ی دقیق آشناست و این ویژگی در کتاب آبی کوچولو به خوبی پیداست.

در این کتاب با زیبایی و ظرافت، رابطه‌ای دوست‌داشتنی بین کودک (ویل) و شیء تاریخی (آبی کوچولو) برقرار می‌شود. در آغاز داستان می‌بینیم که ویل بزرگ‌تر از تکه‌ی شکسته یا همان آبی کوچولو است. اما در صفحات بعد، با تصویرگری ماهرانه، به آرامی و بدون این که کودک دریابد ویل و آبی کوچولو هم‌اندازه می‌شوند. در تصویرهای اولیه نیز لباس آبی کوچولو با خطوط شکسته طراحی شده اما در صفحات بعد کم‌کم خطوط نرم و طبیعی می‌شوند.

کتاب آبی کوچولو تلاشی است برای ایجاد رابطه بین فرهنگ و کودکان در یک جامعه. نویسنده موفق شده تا به درستی مفهوم بزرگ و عمیق میراث فرهنگی را کوچک و قابل فهم کرده و داستانی متناسب با فضای ذهنی و درک یک کودک بیافریند.

ایجاد فضاهای یکسان بین زندگی آبی کوچولو به عنوان یک شیء و ویل به عنوان یک انسان، نزدیکی و یگانگی انسان با سنت را نشان می‌دهد. کودک با این روش فرا می‌گیرد که سنت جزئی از زندگی اوست و می‌تواند به او کمک کند تا بر بحران‌ها و دغدغه‌های امروزی همچون گمشدگی هویت و تنها ماندن انسان چیره شود.

چینی‌های آبی سفید از معروف‌ترین صنایع دستی کشور چین هستند که معروفیت جهانی دارند و هر موزه‌ای به تعدادی از آن‌ها آراسته شده است. نویسنده با به تصویر کشیدن فضای آبی زندگی دخترک سعی در معرفی این صنعت دارد. تا جایی که سیب‌های درخت باغش را نیز آبی توصیف می‌کند. هنگام خواندن این کتاب باید حس کنجکاوی کودک را برانگیخت تا به این نکات توجه کند.

علم باستان‌شناسی بدون کنجکاوی معنی ندارد. باید به کودک آموخت تا برای رسیدن به هدفش، جست‌وجوگر باشد. باید مرحله به مرحله هدفش را جست‌وجو کند. کارشناسان مرمت آثار تاریخی هنگامی که با خرده‌های شکسته‌ی یک سفال در محوطه‌های باستان‌شناسی روبه‌رو می‌شوند. با دقت و حوصله‌ی بسیار با شیء رابطه برقرار می‌کنند تا بتوانند قطعات گم‌شده‌ی آن را مانند یک پازل درهم‌پيچیده، کنار هم قرار دهند. تاریخ نیز همانند پازلی گم‌شده است که باید جست‌وجو در آن را از کودکی به فرزندان مان بیاموزیم.

در تمام مراحل داستان پرنده‌ای شخصیت‌ها را همراهی می‌کند و در پایان نیز تبدیل به تصویر قاب عکسی درون اتاق می‌شود. ارتباط طبیعت و زمین با کودک در همه‌ی مراحل داستان جریان دارد. هم‌چنین در این داستان ارتباط ویل با مادر بزرگ به تصویر کشیده می‌شود تا اشاره‌ای

باشد به ارتباط بین نسل‌ها. نویسندگان به این ترتیب نشان می‌دهد که یک موضوع میراث فرهنگی می‌تواند به درک بیشتر دو نسل (در این‌جا مادر بزرگ و ویل) از یک‌دیگر بینجامد.

فعالیت‌های هنگام خواندن

- از کودکان بخواهید حدس بزنند چرا سیب‌های باغ آبی کوچولو آبی هستند؟
- به طور غیرمستقیم توجه کودکان خود را به خطوط طراحی شده و از هم جدای فضای زندگی آبی کوچولو جلب کنید.
- توجه کودکان را به فضای طبیعت جلب کنید.
- پیش از مشخص شدن پایان داستان از کودکان بخواهید حدس بزنند آبی کوچولو چی بود؟ بر عبارت «چی بود» تاکید و از گفتن «کی بود» خودداری کنید.

فعالیت پس از خواندن

بازسازی یک کاسه‌ی سفالی آبی

هدف: بسته‌ای که در اختیار دارید به کودکان می‌آموزد که چگونه یک شیء سفالی شکسته را بازسازی کنند. این فعالیت افزون بر سرگرم‌کننده بودن به کودکان می‌آموزد تا به سادگی از کنار میراث فرهنگی نگذرند و به آن احترام بگذارند. تاریخ همچون شیء شکسته‌ای است که با جست‌وجو و کوشش می‌توان آن را دوباره از نو بازسازی کرد. همچنین کودکان می‌آموزند که چرا اشیای موجود در موزه‌ها دچار شکستگی هستند و چگونه مرمت‌گران یک شیء را مرمت می‌کنند. مرمت یک شیء سفالی بسیار پیچیده است که نیاز به آزمایشگاه‌ها و تجهیزات ویژه‌ای دارد. این بسته‌ی آموزشی، تنها امکان یک آشنایی ابتدایی با مفهوم مرمت را برای کودکان فراهم می‌کند.

مواد لازم:

- ظرف سفالی شکسته
- برچسب‌های کاغذی
- چسب مایع
- گوش پاک‌کن
- سفره

گام نخست: قطعه‌یابی

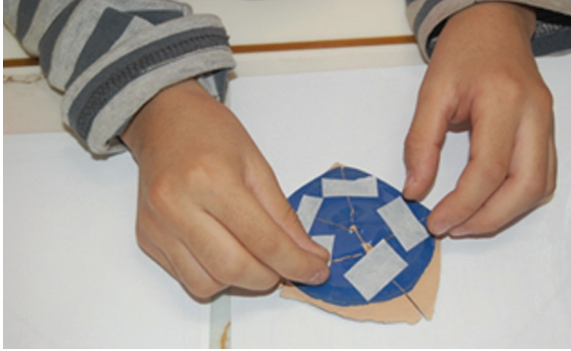
سطح میز کار را با سفره بپوشانید تا میز کثیف نشود. پیش از هر کار باید قطعه‌های شکسته مانند یک جورچین در کنار هم قرار گیرند و شکل اولیه‌ی ظرف بدون چسباندن به وجود آید. به این کار **قطعه‌یابی** می‌گویند.

- نکته‌ی ۱:** برای پیدا کردن محل شکسته باید قطعه‌ها را آن‌قدر بچرخانید تا جای خود را بیابند و جفت‌وجور شوند.
- نکته‌ی ۲:** از ساییده شدن لبه‌ی قطعه‌ها به هم جلوگیری کنید. چون در صورت ساییده و لب‌پر شدن، خوب کنار هم قرار نمی‌گیرند.

گام دوم: وصال موقت

در این مرحله با استفاده از برچسب‌های کاغذی، قطعه‌های شکسته را به طور موقت به هم بچسبانید. به این کار وصال موقت می‌گویند.
نکته: برای اتصال کامل قطعات بهتر است جهت چسب کاغذی عمود بر جهت شکستگی باشد.

گام سوم: وصال نهایی

در این گام، به آرامی قطعه‌های ظرف را دوباره از هم باز کنید به صورتی که ترتیب قطعه‌ها به هم نخورد و دو به دو به هم چسبیده باشند. چسب کاغذی را به آرامی باز کنید و با کمک گوش پاک‌کن یا خلال دندان یا چوب کبریت کمی چسب مایع به محل شکستگی بزنید و دو قطعه را به هم بچسبانید.

اگر با گروهی از کودکان کار می‌کنید. برای گرفتن نتیجه‌ی بهتر، آن‌ها را به گروه‌های دو نفره تقسیم کنید تا در چسباندن قطعه‌ها به هم کمک کنند. پس از این‌که چسب مایع را به قطعات شکسته زدید هر دو قطعه‌ای را که می‌چسبانید چند ثانیه با دست نگه دارید تا چسب سفت شود. سپس، دوباره روی محل شکستگی عمود بر جهت شکستگی چسب کاغذی بزنید تا کاملاً ثابت شود. هر چند قطعه‌ای کوچک که کامل شد، به قطعه‌های دیگر بچسبانید تا به شکل اولیه و سالم ظرف برسید.

نکته ۱: هنگام باز کردن و جدا کردن شکستگی‌ها باید قطعه‌ها را با دقت جابه‌جا کنید تا گم نکنید.

نکته ۲: از چرخاندن دست پس از جدا کردن یک قطعه از دیگر قطعه‌ها خودداری کنید زیرا در این صورت محل درست نصب قطعه را گم خواهید کرد.

نکته ۳: از لایه‌ی نازکی از چسب برای چسباندن استفاده کنید تا میان قطعه‌ها فاصله ایجاد نشود. استفاده از چسب زیاد سبب بیرون زدن چسب و کثیف شدن کارتان خواهد شد. در صورتی که چسب از شکستگی بیرون زد، به سرعت و با ظرافت با یک دستمال کاغذی آن را پاک کنید.

پس از ۱۲ ساعت، کودکان می‌توانند چسب‌های کاغذی را به آرامی از روی ظرف خود جدا کنند.

چند نکته در پیوند با مرمت

- مراحل مرمت ظرف‌های سفالی در موزه‌ها به همین شکل است ولی چسب مورد استفاده‌ی آن‌ها **آرالدیت** نام دارد. آرالدیت یک چسب دو قسمتی است که از یک رزین و یک سخت‌کننده تشکیل شده است. بعضی وقت‌ها ممکن است یک قطعه از ظرف گم شده باشد یا آن قدر خرد شده باشد که قابل چسباندن نباشد. در این صورت، قطعه‌ای گم شده یا از بین رفته بازسازی می‌شود. روش آن به شرح زیر است:

نخست ورقه‌ی مومی را با حرارت به بدنه‌ی ظرف می‌چسبانیم و سپس با گچ دندان‌پزشکی مقداری مایع گچی با غلظت مناسب تهیه می‌کنیم. به آرامی داخل ورقه‌ی مومی می‌ریزیم. صبر می‌کنیم تا سفت شود. سپس دوباره به کمک تیغ بیستوری و حرارت، ورقه‌ی مومی را باز می‌کنیم و سطح گچی را با سمباده‌ی ظریف آن قدر می‌ساییم تا یک دست و هم‌شکل با دیگر بخش‌های ظرف شود.

انجام این مراحل از توان این گروه سنی خارج است اما می‌توانید برای کودکان به زبان ساده آن را بازگو کنید.

- طبق مقررات منشور مرمت، مرمت‌گران حق ندارند در ساخت یک اثر هنری دخالت کنند. بنابراین قسمت بازسازی شده حتما باید با تغییر رنگ یا تغییر سطح «به اندازه‌ی یک میلیمتر پایین‌تر از سطح اصلی ظرف» نشان داده شود. تفاوت رنگ در حد چند درجه روشن‌تر کافی است. به این ترتیب نشان داده می‌شود که این بخش از شیء مرمت شده است.

- برای رنگ کردن گچ از رنگ‌های پودری مجاز استفاده کنید.
- به کودکان پیشنهاد کنید از این پس ظرف‌های چینی، سفالی یا شیشه‌ای را که می‌شکنند، دور نریزند و به همین روش مرمت کنند.

میراث فرهنگی هر منطقه شناسنامه‌ی آن سرزمین و
گنجینه‌ای گران بها برای تمام انسان‌هاست. کنجکاوی
درباره‌ی این میراث باارزش و تلاش برای شناخت
و نگهداری از آن را باید از کودکی به فرزندان خود
آموزش دهیم!

راهنمای خواندن و فعالیت‌های کتاب

نوشته: لیلا کفاش‌زاده

صفحه‌آرا: راضیه معصومی

ketabak.org

khanak.org

koodaki.org